

NOTES SOBRE CAÇA I PESCA AL COLLSACABRA FA 100 ANYS CONILLS, GUILLES, OCELLS I PEIXOS

Rafel Ginebra i Molins

La documentació històrica recull habitualment aspectes relacionats amb l'activitat humana, i encara només amb aquella activitat que podia generar o bé beneficis o bé conflictes. És difícil trobar en la documentació històrica referències al medi natural i a la relació entre l'home i aquest medi natural. Un tipus de documentació que aporta informació sobre aquests aspectes són els processos relacionats amb infraccions de caça i pesca, que aporten informació sobre els elements i les tècniques d'aquestes formes de relació de l'home amb l'entorn, i de retop proporcionen també dades sobre aquest entorn, els animals, els llocs... Vårem tractar fa temps d'un procés judicial relacionat amb una cacera a Tavertet el 1346 i en aquell cas els nobles caçadors el que buscaven eren llebres, o almenys és l'únic animal que s'hi esmenta.¹ Ara volem fer una aproximació a un període molt més recent, de fa cent anys, des de finals de 1884 fins 1912², partint dels processos conservats en els arxius municipals del Collsacabra.

Com passa sempre, la informació de què disposem és desigual en els diferents municipis del Collsacabra. En el fons del jutjat de pau de Santa Maria de Corcó hi ha 47 processos d'aquest període relacionats amb caça i pesca. En canvi, dels mateixos anys, el jutjat de pau de Tavertet ha conservat dos processos per infraccions de caça, el jutjat de Rupit en conserva un de sol, mentre que el jutjat de pau de Pruit no en conserva cap.

PROCESSOS PER INFRACCIONS DE PESCA

Només la documentació de Santa Maria de Corcó ens proporciona informació sobre infraccions de pesca.³

En total són 8 processos. La majoria d'infraccions tenen lloc al Ter, però no to-

tes. El 1884 Josep Colomer és denunciat per la Guàrdia Civil per pescar al torrent de la Gorga amb una xarxa. Segons diuen, *el interesado alegó que fue para coger algunos peces por una enferma vecina suya que por su mal no tenía apetito y tal vez podría hacer más susceptible el tomar un bocado de pan*. El 6 de setembre de 1903, la Guàrdia Civil de Manlleu denuncia dos germans de Roda, per pescar amb xarxa i sense llicència al Ter, "al lloc anomenat les Gorgues". Els acusats diuen que ho havien fet per tenir menjar per a les famílies perquè no tenien feina. El mateix dia també la Guàrdia Civil denuncia tres homes de Torelló, per haver-los trobat a Sant Pere Pescador amb una xarxa de pesca. Els acusats diuen *que iban a pasar un dia de campo y pescar però que no pescaban ni pensaban hacer uso de la red que llevaban pues el único objetivo que tenían era primero comer y después pasar el resto del día pescando con el anzuelo o anzuelos que tambien llevaban*. El fiscal diu que els fets no són dignes de càstig –de fet no havien fet servir la xarxa–, i són absolts

De manera semblant, el primer de maig de 1905 els mossos d'esquadra de la subdivisió de Corcó denuncien a Josep Font, Martí Carles Collell i Ramon Arenyes, tots de Santa Maria de Corcó, per infracció de les ordenances de pesca perquè *Estaban pescando debajo el puente, ocupandoles al mismo tiempo una red, unas 2 libras de pescado y un saco*. A més era temps de veda i no tenien cap llicència. Els mateixos mossos, l'1 de juny següent denuncien Bernat Farisella, del carrer del Pont, per possessió d'una trama o xarxa de pesca, a la riera, prop del Campàs, quan, segons es diu, ningú pot fer servir xarxes per pescar fora dels estanys o llacunes particulars, i menys en temps de veda.

Tres anys més tard, el juny de 1908 els mossos denuncien a Climent Bonfill, de l'Esquirol, perquè l'han trobat al Vilar Sessorgues, amb llenya robada *i dos buitrones*

—en català bertrol—, *que poco antes habia colocado a la riera o gorga que es en la parte de la misma propiedad infringiendo la ley de pesca por ser epoca de veda y por la forma de colocarlos.* El maig de 1912 la guàrdia civil de Roda denuncia a tres nusadors de Manlleu, enxampats a les Gorgues *pescando con unas cuerdas y anzuelos, ocupándoles a los dos primeros diez cuerdas y treinta anzuelos llevando cada uno de los últimos un pecesito pequeño [...] i al tercero le fueron ocupadas tres cuerdas i dos anzuelos en las mismas condiciones que los primeros.*

Per acabar, el darrer procés per pesca del període que tractem, de juny de 1912, és l'únic que aporta informació de què és el que pescaven i, per tant, de quins peixos hi havia al riu. La denúncia és feta per la subdivisió de Corcó dels mossos d'esquadra. L'acusat és Marc Riera, de Roda, el qual *llevaba un saco que contenia una hanasta con siete u ocho libras de pescado denominado bagre, anguila i barp, con seis bartrols. Ha manifestado haberlo pescado al rio Ter, punto conocido por la "Carolera".* No tenia llicència i era temps de veda. Un bertrol és un artefacte de pesca amb forma d'embut i fet amb cercles de fusta o ferro que sostenen una xarxa.

PROCESSOS PER INFRACCIONS DE CAÇA

El procés de Rupit

Com hem dit hi ha un sol procés d'aquest període relacionat amb la caça. Segons l'atestat, el 2 de febrer de 1902 una parella de la guàrdia civil de Roda van enxampar a Pere Rius, pastor de Rupit de 18 anys, a la riera de Salas, a les deu del matí, *el cual conducia la escopeta y efectos de las señas siguientes: escopeta de un cañon sistema de pistón, baqueta de hierro, porta-escopeta de cuero color avellana con dos pasadores de metal dorados, una bolsa de paño con perdigones, otra [bolsa] de hoja de lata con pólvora y cinco pistones, careciendo de la correspondiente licencia.*⁴ Ell diu que no havia fet servir l'escopeta ni pensava fer-ho però és condemnat a cinc pessetes de multa i perd l'escopeta.

Els processos de Tavertet

Hi ha dos únics processos de Tavertet

d'aquest període relacionats amb infraccions de caça.⁵

Descansant sobre el rostoll d'un camp prop les Alberes. Alt Empordà
Foto Arxiu

El més antic comença el 14 de juny de 1900. Els mossos d'esquadra de Corcó denuncien a quatre homes de les Masies de Roda que a les sis del matí eren en les propietats del Sr. Montanyà *infringiendo los cua-les la ley de caza llevando algunos perros, ocupándoles un hurón y una red, en la casualidad de que estaban huzando un conejo, cuyos instrumentos (excepto los perros), quedan a disposición del juzgado.* Els acusats diuen que no havien pas anat a caçar sinó *a pasar un dia de campo*, i que allò del conill només ho van fer per passar l'estona. Són condemnats a 5 pessetes cada un.

En l'altre procés, els mossos d'esquadra denuncien, el 10 d'agost de 1908, que a $\frac{3}{4}$ de 6 de la tarda del dia abans, al Pla Boixer, varen enxampar a Melcior Casanovas, de 27 anys i habitant a les Viles de Dosmunts, amb una escopeta de dos canons, el qual va desobeir els crits d'aturar-se i es va escapar. L'acusat replica que acompanyava als fills del propietari de les Viles a la font de Rajols, i que anava junt al seu germà Ramon que té llicència. Diu que no portava escopeta sinó un bastó i que ni que hagués portat escopeta, portar-la acompanyant una persona amb llicència no és cap falta. El jutge no es deixa convèncer i el condemna a 5 pessetes i la pèrdua de l'arma.

Escopeta de pistó.
Museu de la
indústria armera.
Eibar

Armagintza Museo. Eibarho Udala - Museo de la Industria Armera. Ayuntamiento de Eibar

Els processos de Santa Maria de Corcó

A l'arxiu de Santa Maria de Corcó hi ha 39 processos per infraccions de caça entre 1894 i 1912.⁶ Les limitacions d'espai fan impossible tractar-los de manera individualitzada però intentarem tractar sintèticament els aspectes rellevants.

Dinou dels trenta-nou processos s'inicien a partir de denúncies dels mossos d'esquadra. D'aquests, un únic cas és denunciat per mossos d'esquadra de la divisió de Torelló mentre que els 18 restants són denunciats des de la subdivisió de Corcó. En 7 dels 39 processos qui denuncia la infracció és la Guàrdia Civil (en sis casos és la guàrdia civil de Manlleu, i en un sol cas la de Roda).

Altres denúncies són fetes per guardes particulars jurats contractats pels propietaris per vigilar les finques. Destaca Agustí Teixidor, que fa 10 denúncies entre 1899 i 1910. Segons consta en el procés iniciat el 19 d'octubre de 1903, Teixidor és encarregat de les finques Sobrepuig, Comermena, Ferrerons, Capdevila, Santa Margarida, Farràs, Gosch, Cararach, Casanova, Casot, i Puigmartra, que són de diferents propietaris, encara que també fa denúncies de fets al Dot i a Masrubí. Un altre guarda jurat, Josep Blasi, denuncia una caça amb xarxa i reclam al vedat de l'Escanera el 26 de gener de 1901 i Sagimon Blasi, de Masies de Roda, l'11 de setembre de 1902 denuncia uns que caçaven amb escopeta i gossos al pou del Colom.

En un sol cas fa la denúncia directament un propietari. Josep Orra, propietari del vedat de la Bertrana l'11 de març de 1888 denuncia a Agustí Gorchs de Tavertet, per caçar amb fura sense llicència d'arma de caça i sense permís de caçar al vedat.

Pel que fa als denunciats. El primer és el

tal Agustí Gorchs que acabem d'esmentar i el darrer és un Francesc Ballach, filador de Masies de Roda, sorprès caçant en terres del Villaret de Baix. Entremig, gent de Torelló, de Manlleu, de Roda, de Tavertet, i, per descomptat, també gent del municipi. Del terme de Santa Maria de Corcó són, per exemple, Lluís Domènec que caçava sense permís al bosc de Masrubí (1899), Josep Solà, habitant a Foradada (1902) o Francesc Aguil·lar (1904); també Miquel Masallera, Josep Calm, Jacint Roca i Francesc Garolera que són enxampats caçant al Pla de la Campana (1905), Joan Rosés processat per ús d'arma de foc sense llicència a les Palanques (1905), Esteve Banús que caçava en època de veda a la Foradada (1906), Ramon Pujalràs masover de Puigdauret que caçava en temps de veda (1907) igual que Josep i Francesc Verdagner (1907), o Josep, Joan i Ramon Rosés i Josep Casadessús denunciats per anar a caçar el dia de Corpus, en temps de veda (1908). Un cas potser més pintoresc és el de dos capellans, Josep Aulet, vicari de Manlleu, i Eduard Font capellà de Sant Martí Sescorts, que junt amb Josep Rosés, confiter de l'Esquirol, són denunciats el 12 de desembre de 1906 per caçar al quilòmetre 17 de la carretera de Vic a Santa Maria de Corcó.

A banda dels llocs ja esmentats, altres infraccions tenen lloc al bosc de Ferrerons, les Taules dins el mas Ferrerons, el Collell, una propietat de Florenci Planas, el Dot, la torrentera del mas Sobrepuig, el mas Santa Margarida, el pont del Raval de Sescorts, propietats del mas Tresserra dins el terme de Corcó, el mas Garolera, el camí del sot del Lladó, Carerac, Tarrés, Casalots, la Dogueria, Vilaporta, Mitjana o el camí de les Antentas.

Les infraccions són per caça sense llicència d'armes, caça en vedat sense permís, caça fora de temporada, o amb mètodes no permesos, o per diferents d'aquestes coses alhora. És interessant que siguin sempre infraccions administratives (licències i permisos), perquè vol dir que els altres aspectes (la manera de caçar i els animals caçats) són extrapolables a les caceres fetes legalment.

En el més antic dels processos que tractem, de novembre de 1888 s'acusa a Agustí Gorchs de caçar, com hem vist, al vedat de

la Bertrana. Se l'acusa *de haber cazado con hurón sin licencia de arma de caza*. Els casos de caça amb fura són prou nombrosos i el problema no és pas la caça amb fura sinó la caça fora de temporada o bé sense llicència. Més casos amb fures: l'agost de 1901 són denunciats tres homes de Torelló en propietats de Florenci Planas perquè un portava una escopeta, l'altre una escopeta i una fura, i el tercer una escopeta, i a més portaven 9 gossos, i era temps de veda. S'estableix que la fura sigui morta per l'agutzil. El desembre de 1901 també es denuncia un home de Manlleu per caçar al vedat de la Bertrana amb escopeta i fura. El setembre de 1903 al pont del raval de Sescorts els mossos enxampen un home de Manlleu i li incauten *una escopeta de un cañon, sistema antiguo, un zurrón con sus municiones correspondientes, un hurón, tres redes y a más tres conejos muertos*.

El desembre de 1906 com ja hem dit són denunciats dos capellans i una persona que els acompanyava per caçar al km. 17 de la carretera i als voltants de l'Esquirol. Pel que es dedueix del procés anaven cinc o sis persones però només acusen als dos capellans i a un confiter de l'Esquirol per portar sengles escopetes i per portar dues fures. El vicari de Manlleu, Mn. Josep Aulet, portava escopeta, cartutxos i un conill mort. El capellà de Sant Martí, Eduard Font, també portava una escopeta, i Josep Rosés, confiter de l'Esquirol, portava una escopeta i una de les fures. L'altra fura primer sembla que és d'un dels capellans però els capellans ho neguen i de-

via ser d'algun altre dels que anava amb ells. El pare de Mn. Aulet declara que el seu fill té llicència però no la portava, i és absolt, mentre que Mn. Font i el tal Rosés són condemnats a pagar 5 pts. de multa i se'ls requisa l'arma. Les dues fures són mortes.

Finalment l'agost del 1908 es denuncia dos veïns de Tavertet per caçar prop de la Dogueria. Se'ls ocupa *al primero una escopeta de dos cañones sistema Lefauxe, seis cápsulas cargadas, un zurrón, tres redes i una jaula con su respectivo hurón que fue muerto en el acto, y al segundo otra escopeta también de dos cañones y de igual sistema, ocho cápsulas cargadas, un zurrón y cuatro conejos muertos y además llevaban ocho perros*. Els quatre conills els lliuren a l'alcaldia *para su destino a beneficencia*.

No hi ha més fures, però si en alguns d'aquest processos ja hem vist que s'hi esmenten gossos també altres inculpats n'utilitzaven: el setembre de 1902 s'acusen dos veïns de Roda enxampats al Pou del Colom caçant amb escopeta i dos gossos; els acusats diuen que van passar per allà sense sortir del camí i que venien de la casa –ara desapareguda–, de Collformic, de complir una ordre del cap del somaten de Roda. L'octubre de 1904 s'enxampa un veí de Manlleu a les Taules del mas Ferrerons caçant amb escopeta i amb set gossos, sense permís del propietari i en camps no segats. El maig de 1905 es denuncia en Joan Oliveres que caçava amb escopeta i gos de raça coniller. L'agost de 1906 nova denúncia per caça amb escopeta i gos coniller

CAN NOGUÉ
HOSTAL - RESTAURANT

Can Nogué
Carrer del Mig n. 2
08511 Tavertet
93 856 52 51
www.hostalcannogue.com
hostalcannogue@hotmail.com

El Quintà
CASA RURAL

Joan Verdaguer Caralt
676 821 671

c/ de Baix, 22
08511 Tavertet (Osona)
casarural@elquinta.com
www.elquinta.com

JCP
pintura

Josep Comajoan

Major, 56
Tel. 93 856 85 45
08511 L'ESQUIROL - STA. M. CORCÓ

Caçadors del senglar a l'Alt Empordà a primers del segle xx.
Foto: Lluís G. Pagès

en terres del mas Tresserra, i el setembre del mateix any un veí de Roda és denunciat per caçar amb escopeta i dos gossos conillers (se li requisa l'arma i un conill mort). Encara el mateix setembre són denunciats tres manlleuencs per caçar a Sobrepuig a les sis del matí *provistos de escopetas y llevando cinco perros*; El 1907, al juny, el masover de Puigdauret és processat perquè el van trobar prop del mas Garolera *que regresaba de cazar con una escopeta de dos cañones y cuatro perros, tres de estos pertenecientes al manso Garolera y uno de suyo*. A principis de setembre, encara 1907, cinc individus són sorpresos pels mossos de Corcó a Santa Margarida quan es dedicaven *a cazar con escopeta y perros en dicha propiedad, los [...] escaparon a todo correr*. Un dels homes és un home de Manlleu anomenat Capdeferro, contra el qual dos dies més tard, el dia 4 de setembre s'obre un altre procés per uns fets del 15 d'agost, quan el guarda jurat el va trobar *con una escopeta de un cañon sistema Lefauxe y cuatro perros*

entre galgos y podencos, sin ninguna clase de licencia además de estar en época de veda y haber entrado en propiedad particular visiblemente acotada. El mes següent, setembre 1907, es processa dos homes de Manlleu per caçar a Tarrés sense permís de l'amo del vedat; al primer se li ocupa una escopeta, un sarró amb munició i un conill mort i al segon una escopeta, munició i un sarró amb un conill mort i, *además llevaban entre ambos nueve perros entre galgos o podencos, sin ninguna licencia*. El juliol de 1908, procés contra un de Tavertet enxampat als Casalots caçant amb escopeta d'un canó, sistema pistó, i *tres perros conejeros o flamencos* i finalment l'agost del 1909 a Vilaporta és trobat un veí de Roda *cazando con una escopeta de dos cañones y cuatro perros de raza conejeros, sin la correspondiente licencia*. Se li ocupen l'escopeta i un conill mort. Com es veu, pocs detalls sobre els gossos: gossos conillers o *flamencos, galgos y podencos*, o "gossos" en el sentit més imprecís del terme.

En la resta de processos, excepte dos que veurem més endavant, els caçadors portaven només escopetes. En revisarem alguns en què hi ha circumstàncies més o menys singulars. Així, per exemple, en el segon procés, de 1894, l'acusat de portar una escopeta sense llicència diu que l'havia demanat prestada a la filla del cap de somatens del poble fent servir un nom fals i diu que la va demanar per caçar alguna peça per vendre-la *para atender a su subsistencia pues carece de dinero*. En un altre cas, de novembre de 1899, es diu que l'acusat *llevaba un conejo muerto y carecía del correspondiente permiso del dueño*; l'acusen d'haver caçat a Masrubí i l'acusat diu que el va matar a La Vall, però no ho pot demostrar.

Un cas més surrealista és, el gener de 1901, quan la Guàrdia civil denuncia un mosso del Collell per haver disparat una escopeta. L'acusat diu que és cert que va disparar però que ho va fer per ordre del seu amo Martirià Latorre, amo del Collell i sotscaporal del sometent, i ho va fer per descarregar l'arma, a l'hort del Collell i lligant l'arma a un arbre, i que és cert que quan la Guàrdia Civil el va interrogar va dir que estava caçant però va ser perquè no va entendre la pregunta. Tot i que l'explicació sona poc creïble, en

el judici el propi Martirià Latorre ho ratifica, i amb això absolen l'acusat.

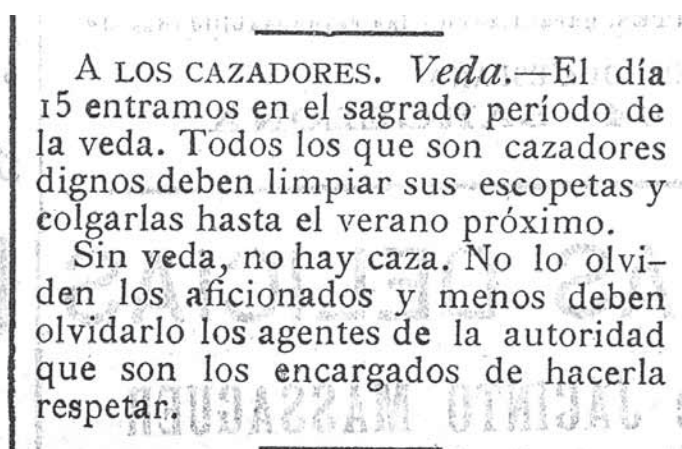
I si fins aquí hem vist caçar conills, d'informació sobre un altre objectiu de caça ens n'aporta el procés contra Josep Solà, habitant a la Foradada, per caçar al Dot. Tot i que el procés és d'agost del 1902 els fets són del juny i el denunciat replica que sí que va anar al lloc esmentat *a caçar la zorra*, i amb permís del propietari, però resulta que era permís oral, no vàlid. En qualsevol cas, aquest caçava la guilla, encara que en època de veda i en finca vedada. El mateix any, l'octubre, es processen dos homes de Torelló, de nou per caçar conills, a la torrentera de Sobrepuig. *Cazaban con escopeta [...], llevando el primero en un zurrón un conejo muerto*. L'octubre de 1903 el guarda jurat denuncia un home de Manlleu perquè el va trobar caçant en terres en què encara no s'havia aixecat la collita de blat de moro del mas Carerac. El denunciat diu que anava amb escopeta però no caçava sinó que anava pel camí.

I per acabar, el juny de 1908 són denunciats Josep, Joan i Ramon Rosés i Jaume Casadessús per suposar que han infringit la llei de caça: *En la tarde de ayer y luego de prestada la guardia de honor a la procesión del Corpus, los mozos a mis órdenes salieron y por camino extraviado en dirección al punto predilecto de los cazadores, llamado "terraplens de la Bertrana" ... i antes de llegar a ese punto observaron que cuatro sujetos se escondían con sus escopetas del lugar indicado. Puesto que uno de ellos estaba de centinela y con la imposibilidad de alcanzarles corriendo les siguieron con disimulo la pista logrando encontrarles en el torrente llamado Las Paganas dirigiéndose al manso Sitjà*. Com que llavors ja no portaven les armes la parella va dissimular i es van posar a l'aguait per si tornaven a buscar les escopetes, però es va fer de nit. Així, l'única acusació és per

haver aprofitat la festivitat, i que totes les forces estaven enfeinades, per infringir la llei de caça en temps de veda.

La resta de processos, a banda dels noms i llocs pràcticament només donen informació de les escopetes. Pararem ara ràpid esment a aquest aspecte, pel fet que moltes cases conserven encara ara escopetes de l'època.

El total de 39 processos referencien unes 57 escopetes (en algun cas no és clar el nombre de persones que van intervenir en els fets).

S'esmenten principalment dos tipus d'escopeta: escopeta sistema pistó i escopeta sistema Lefauchaux.⁷ En un cas, el setembre de 1903, es parla d'una escopeta d'un canó, *sistema antiguo*, que entenem que fa referència al sistema de pistó, i en el procés dels capellans es parla de dues escopetes de dos canons *sistema central*. Les escopetes de sistema pistó, desenvolupades el primer quart del s. XIX, són escopetes d'avantcàrrega (s'introduïa la pólvora i els projectils per la boca del canó), en què el fulminant que encén la càrrega de pólvora va ficat dins una capsula o pistó a l'extrem exterior de l'orifici que comunica la recambra amb l'exterior i s'activa amb la simple percussió per part del martell. Com reflecteix el procés que hem

Notícia de l'inici de la veda publicada al periòdic la Plana de Vic el 12 de febrer de 1903
Foto: Rafel Ginebra.

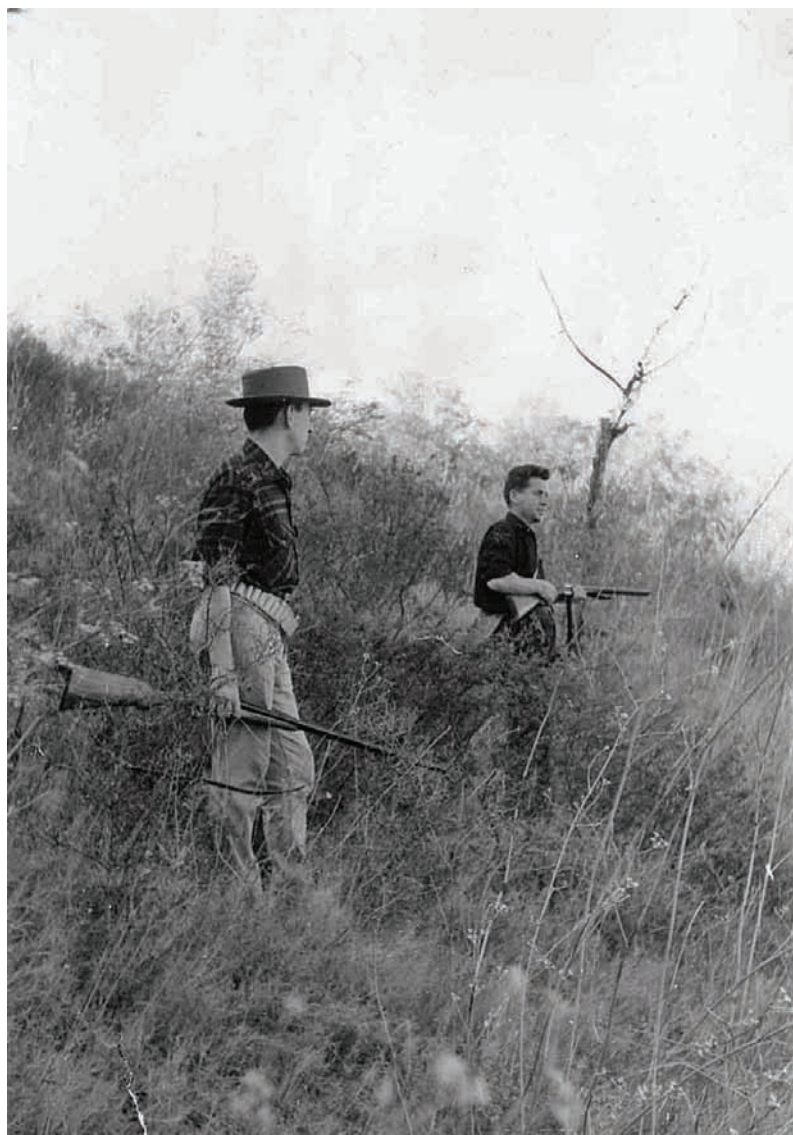
Restaurant
COLL DE CONDREU

Ctra. Vic-Olot
Tel i Fax 972 44 43 19
17166 SUSQUEDA (Girona)

Muntanya de Llibres
Llibreria de muntanya i viatges

c/ Jacint Verdaguer, 31 -08500- Vic
Tel. i Fax 93 885 0 885
info@muntanyadellibres.com
Botiga Online: www.muntanyadellibres.com

Caçadors de perdiu a l'aguait en un marge d'unes vinyes a l'Alt Empordà.
Foto: Arxiu

vist de Rupit, un dels inconvenients era que el procés de càrrega era laboriós perquè es portaven per separat els perdigons, la pólvora i els pistons.

El sistema Lefauchaux en canvi és un sistema més avançat, desenvolupat a mitjans del segle XIX, un dels primers sistemes d'escopeta de retrocàrrega (es carregaven per la part posterior del canó, com les actuals). Emprava un dels primers sistemes de cartutxos autocontinguts (que contenien, com els actuals, el detonant i els projectils), i en què l'iniciador era una

peça que sobresortia pel lateral del projectil, que en ser percudit activava el pistó, incorporat també al cartutx. Tot i ser més modern que les escopetes de pistó s'hauria deixat de fabricar en la darrera dècada del XIX

Finalment, el sistema central és més modern i és el sistema actual en què el percutor colpeja el centre de la part posterior del cartutx.

Tant del sistema de pistó com del sistema Lefauchaux n'hi ha d'un canó i de dos canons. En set processos, que fan referència a 16 escopetes, no s'especifica res de l'arma. En quatre casos es fa referència a escopetes de dos canons sense especificar el sistema (en total cinc escopetes). D'escopetes de pistó es fa referència a dues de dos canons, deu d'un canó i en cinc casos no s'especifica el nombre de canons i probablement serien d'un. Pel que fa a les Lefauchaux, se n'esmenten catorze de dos canons i quatre d'un sol canó. Les dues de sistema central són ambdues de dos canons i són al procés contra els dos capellans i el confiter. El vicari de Manlleu i el confiter de l'Esquirol serien, dels acusats en els processos, els que tenien armes més modernes.

Sobre l'origen de les armes s'esmenta una escopeta de dos canons fàbrica Vives Barcelona, sistema central, propietat del vicari de Manlleu (procés 12/12/1906). S'esmenten tres escopetes fabricades a Eibar, totes de dos canons i sistema Lefauchaux: una de la fàbrica de Pedro Gabilondo, una de marca de fàbrica Alejandro Barrenechea, (ambdues al procés iniciat el 23/08/1907), i una altra marca Beristain e Hijo, calibre 16 (procés 16/11/1910)

Finalment, tenim cinc escopetes fabricades a Vic, totes per l'armer Pere Rovira: una de dos canons *sistema Pedro Ro-*

FORMATGERIES ARTESANES
DE CANTONIGRÒS

Ctra. de Vic a Olot, Km 24
08569 Cantonigròs (Osona-Barcelona)
Tel. 93 852 50 06

Els Cingles Apartaments Turístics
Pg. Jaume Balmes 15-17 - Tavertet - Tel 629 082 099
www.elscingles.com - info@elscingles.com

vira de Vich con la inscripci3n del soma-t3n Armado de Catalunya (31/12/1901), dues escopetes de dos canons sistema Lefaux3, marca de f3brica Pedro Rovira, Vich (proc3s 30/09/1907), una d'un can3, sistema Lefauchaux, con una inscripci3n en el ca3n3n que dice Pedro Rovira, Vich (27/11/1911), i, finalment en el cas del confiter de l'Esquirol, una escopeta de dos canons, sistema central fabrica Pedro Rubira, calibre 16 (12/12/1906). Pere Rovira Jutgl3, nascut a Vic el 1843 3s un dels dos armers documentats a Vic entorn de 1890.⁹ Com es veu hauria fet tant escopetes Lefauchaux com de sistema central.

A banda de tots aquests processos relacionats amb ca3a amb escopeta i amb fures hi ha tamb3 dos 3nics processos relacionats amb altres m3todes de ca3a: el 1901 s'en-xampa al coto de l'Escanera a Camil Arisa i el seu fill cazando codornices con reclamo de hueso y tela de malla, cogiendo una en el instante en que por el denunciante fueron sorprendidos; llevaban dos perros y uno estaba cazando en medio del trigo. En un altre cas, l'octubre de 1910, es processa a un teixidor de Roda no pas per infracci3 de la llei de ca3a sin3 per infracci3 de la ley protectora de p3jaros perqu3 fue sorprendido cazando con liga y reclamos, tres pinzones y un pasarell metidos en jaulas y otra donde habia varios pajaros que habia cogido aquella ma3ana.

I fins aqu3 aquest esb3s a partir de les infraccions de ca3a i pesca. Escopetes, gossos i fures per agafar conills i guilles; xarxes i botets per agafar guatlles, i vesc i reclams per ca3ar pinsans i passerells. I de peixos, xarxes, hams i bertrols per agafar bagres, anguiles i barbs al Ter. Vet aqu3 els animals silvestres esmentats en els processos de ca3a i pesca del Collsacabra del tombant entre els segles XIX i XX.

Notes

- 1.- "De les amistats insignes per3 inc3modes: Sobre unes jornades de ca3a a Tavertet d'HUGUET DE PALLARS el 1346, quatre anys despr3s d'haver-hi atacat uns oficials del rei", dins *Els Cingles*, 51 (juny 2004), p. 2-6.
- 2.- La data inicial del per3ode ve marcada pels processos conservats relacionats amb el tema. La data final l'establim de manera convencional perqu3 tot i que hi ha processos molt posteriors, ja no tenen el car3cter hist3ric i a m3s hi podria haver conflicte per les dades de car3cter personal.
- 3.- Els processos es troben l'Arxiu Municipal de Santa Maria de Corc3 (AMSMC), fons Jutjat de Pau de Santa Maria de Corc3, processos penals, a les capses 5 (1891-1905), 6 (1906-1912) i 11 (1870-1888).
- 4.- Arxiu Municipal de Rupit i Pruit. Fons Jutjat Municipal de Rupit, capsa 5.
- 5.- Arxiu Municipal de Tavertet, fons Jutjat de Pau, Expedients de judicis de faltes 1900-1928.
- 6.- AMSMC, fons Jutjat de Pau de Santa Maria de Corc3, processos penals, capses 5 (1891-1905), 6 (1906-1912) i 11 (1870-1888).
- 7.- En un cas, en el proc3s iniciat el desembre de 1901, es parla d'una escopeta de dos canons "sistema Pedro Rovira de Vich" per3 en referir-se a una altra arma de dos canons fabricada per Pere Rovira de Vic s'especifica que 3s sistema Lefauchaux.
- 8.- J. G3NOVA, *Armas de caza*, Barcelona: Sucesores de Manuel Soler, [1904].; J. E. CASARIEGO, *Tratado hist3rico de las armas*, Barcelona: Labor, 1982.
- 9.- Arxiu Municipal de Vic (AMV), matr3cula contribuci3 industrial 1888-1889, n3ms. 405 i 406. Tamb3, AMV, Padr3 d'habitants 1889, p. 81 i 151.

